

รู้ก่อนรวยกว่า “วรากรณ์ ลาภโกเศศ” ภาพ : Getty Images

เพชฌัญญา เพื่อลดการสูญเสีย

มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษที่มีความคิดและรู้ว่าคนอื่นก็มีความรู้สึกนึกคิดเช่นเดียวกับตน ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดการฉ้อฉลคดโกงขึ้นในหมู่มนุษย์ เพราะผู้คดโกงตระหนักดีว่าสามารถทำให้เหยื่อหลงผิดได้ อย่างไรก็ดี ยังมีภัยอีกประการหนึ่งที่ทำร้ายมนุษย์ นั่นคือการต้องการ “ความสุขสมอย่างทันทีทันใด” (Instant Gratification) ของมนุษย์ทั่วไปดังที่นักเศรษฐศาสตร์ค้นพบ

การต้องการ “ความสุขสมอย่างทันทีทันใด” หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้สิ่งที่ต้องการทันที หากช้าออกไป ความพอใจก็จะลดลงมาก และนี่คือสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ทั่วไปยอมเป็นหนี้ (รูตบัตรโดยจ่ายดอกเบี้ยสูง)

ลักษณะที่ไม่น่าพึงประสงค์นี้ของมนุษย์เป็นสาเหตุอธิบายการผิดวันประกันพรุ่งของมนุษย์อีกด้วย สิ่งใดที่ไม่ก่อให้เกิดความพอใจทันทีทันใด หรือก่อให้เกิดความไม่พอใจหรือเจ็บปวด มนุษย์ทั่วไปมักเลือกที่จะผัดผ่อนเอาไว้กระทำภายหลัง เช่น

ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีชนิดที่ต้องเสียเงินเพิ่มในวันสุดท้าย เหนียวหนึ่ หลีกเลี่ยงการกระทำที่ต้องผินใจ ไปพบแพทย์เมื่ออาการเกิดขึ้นแล้วหลายวัน เลื่อนนัดถอนฟันกับทันตแพทย์ ถ้าสามารถเลื่อนได้ พยายามหาเหตุผลที่จะไม่ออกกำลัง ฯลฯ

สำหรับคนที่มีภาวะ “ความสุขสมอย่างทันทีทันใด” อยู่สิ้นเหลือ ความเจ็บปวดทางการเงินมักเป็นสิ่งที่เขาก็ต้องการหลีกเลี่ยงเช่นเดียวกัน ในใจเขากการไม่ต้องไปพบเจ้าหน้าที่หรือการไม่ต้องจัดการใดๆ เกี่ยวกับภาระหนี้ก็คือการไม่พบกับความทุกข์ การผัดวันประกันพรุ่งออกไปคือหนทางที่จะหลีกหนีความเจ็บปวด การไม่เจ็บปวดก็คือความไม่ทุกข์ และความไม่ทุกข์ก็คือความสุข

คนเหล่านี้ไม่เขลาจนเชื่อว่าตนเองมีความสุข ลึกๆ ลงไปในใจแล้วทุกข์อย่างที่สุด แต่ไม่ยอมเผชิญกับความจริง เขามักคิดง่ายๆ ว่า ตราบที่ไม่ต้องเผชิญกับความเป็นจริง (หนี้ที่ท่วมตัว) ความเจ็บปวดก็ไม่เกิดขึ้น แต่ในความเป็นจริงการไม่ยอมรับสภาพของตนเองก่อให้เกิดความเสียหายได้มาก

การเอาชนะ “ความไม่ยอมทุกข์” กล้าเผชิญกับความจริงถึงแม้จะเจ็บปวดในระยะสั้นเท่านั้นที่จะทำให้สามารถหยุดความเสียหายทางการเงินได้ เช่น การกล้าเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ กล้านั่งต่อรองประนอมหนี้กับเจ้าหน้าที่ ฯลฯ การอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงเท่านั้นจะลดความเสียหายลงได้

อย่าผินลมๆ แล้งๆ ว่าที่เจ้าหน้าที่เขาไม่ติดต่อมาเพราะเขาลืมหรือหลักฐานแสดงว่าเป็นหนี้สูญไปแล้วเป็นอันขาด การคิดเช่นนี้อาจหลอกให้ตนเองสบายใจได้เป็นครั้งคราว แต่ความจริงก็คือ ยากนักหนาที่หลักฐานจะหาย ถ้าไม่มีการทำลายอย่างจงใจ ในช่วงเวลาที่เจ้าหน้าที่หายเงียบไป ไม่ติดต่อมาเลยนั้น มิได้หมายความว่าดอกเบี๋ยจะหยุดบาน มันจะบานอยู่ตลอดและอย่างไม่หยุดยั้ง และเมื่อถึงวาระสุดท้ายแล้ว ดอกเบี๋ยจากช่วงเวลาเหล่านี้ก็จะเข้าไปรวมเป็นหนี้ให้ต้องชำระเสมอ

การผัดวันประกันพรุ่งในการจัดการเรื่องหนี้และการหลีกหนีความเป็นจริงของหนี้ที่ค้างชำระอยู่ อาจช่วยให้ไม่เกิดความเจ็บปวดในระยะสั้นได้บ้าง แต่ในระยะเวลายาวแล้ว ความเจ็บปวดจากการสูญเสียทางการเงินนั้นจะยิ่งหนักหน่วง

หนทางเดียวที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ก็คือ การใช้สติและปัญญาใคร่ครวญ แต่ไม่ใช่การใช้อารมณ์แห่งความกลัวความเจ็บปวด